

Mikko Kärnä kesk

Kirjallinen kysymys elintarvikkeiden viimeinen käyttöajankohta -merkinnän käytön rajoittamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa syntyy ruokahävikkiä vuosittain yli 350 miljoonaa kiloa. EU-maat ovat sitoutuneet YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen puolittaa ruokahävikin määrä vuoteen 2030 mennessä.

Yksi syy ruokahävikkiin ovat elintarvikkeiden päiväysmerkinnät. Vähimmäissäilyvyysajan ilmaisevan parasta ennen -päivän jälkeen elintarviketta voi käyttää, jos se näyttää, tuoksuu ja maistuu kunnolliselta. Viimeinen käyttöajankohta eli viimeinen käyttöpäivä tarkoittaa päivää, jonka jälkeen tuotetta ei saa myydä eikä käyttää myytävän tai tarjottavan elintarvikkeen valmistuksessa. Viimeinen käyttöajankohta tulee elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä koskevan asetuksen mukaan merkitä mikrobiologisesti helposti pilaantuviin elintarvikkeisiin, jotka muodostavat terveysvaaran lyhyenkin säilytyksen jälkeen.

Kaupat saavat luovuttaa viimeisen käyttöpäivän ylittäneitä tuotteita ruoka-apuun vain, jos tuotteet on jäädytetty ennen päiväyksen umpeutumista tai jos hyväntekeväisyysjärjestöt kuumentavat ne ruokaa valmistaessaan seuraavana päivänä. Näiden ehtojen vuoksi tuote, jossa on viimeinen käyttöpäivä, jää helpommin lahjoittamatta kuin tuote, jossa on parasta ennen -päiväys.

Turhaa ruokahävikkiä syntyy, kun tuotteeseen painetaan viimeinen käyttöpäivä, vaikka elintarvike ei ole herkästi pilaantuva ja parasta ennen -päivä riittäisi. Viimeinen käyttöpäivä on todennäköisesti liian rajoittava merkintä siinä tapauksessa, että samanlaista tuotetta myydään myös parasta ennen -päivällä. Tällaisia tuotteita, joissa esiintyy kahdenlaisia päiväyksiä, ovat esimerkiksi perunasalaatit, pinaattikeitot ja sacherkakut. Jopa vispipuuroon on osa valmistajista merkinnyt viimeisen käyttöpäivän.

Kaupoissa voi havaita kummallisia eroavaisuuksia päiväysmerkinnöissä: Leipäjuustossa viimeinen käyttöpäivä, juustoleivässä parasta ennen. Suomalaisessa kanasalaatissa viimeinen käyttöpäivä, ruotsalaisessa parasta ennen. Suomalaisissa jauhelihapihveissä viimeinen käyttöpäivä, saksalaisissa parasta ennen. Valmistaja pakkaa kaalisuikaleita kaupan merkille viimeisellä käyttöpäivällä ja omalle merkilleen parasta ennen -päivällä. Toinen valmistaja pakkaa meetvurstia kaupan merkille viimeisellä käyttöpäivällä ja omalle merkilleen parasta ennen -päivällä. Eräs valmistaja osaa ilmeisesti ennustaa päivän tarkkuudella viiden kuukauden päähän sen, milloin meetvursti muuttuu keltottomaksi.

Kirjallinen kysymys KK 820/2022 vp

Monet valmistajat merkitsevät säännönmukaisesti kaikkiin tuotteisiinsa viimeisen käyttöajan kohdan, vaikka lyhyen katsauksen perusteella monia tällaisia elintarvikkeita on mahdollista tuottaa parasta ennen -päivillä. Tarpeettoman tiukkojen merkintöjen vuoksi syntyy huomattavasti turhaa ruokahävikkiä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus huolissaan tarpeettoman rajoittavien päiväysmerkintöjen aiheuttamasta ruokahävikistä ja

miten varmistetaan se, että viimeinen käyttöajankohta merkitään vain niihin tuotteisiin, jotka muodostavat terveysvaaran lyhyenkin säilytyksen jälkeen?

Helsingissä 9.3.2023

Mikko Kärnä kesk